

ความพร้อมในการฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้น
ของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Readiness to practice in the Fundamentals of Nursing Practicum
among nursing students; Buriram Rajabhat University

นางนุช หอมเนียม¹

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกโดยเจาะจง (Purposive sampling) คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้น จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบประเมินความพร้อมในด้านความรู้รายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น 3) แบบประเมินความพร้อมในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล และ 4) ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงโดยเป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความพร้อมด้านความรู้ นักศึกษาใช้วิธีการอ่านหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 73) รองลงมา คือ การดูสื่อวิดีโอทัศน์ และการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในและนอกห้องปฏิบัติการ ร้อยละ 15 และร้อยละ 12 ตามลำดับ การประเมินความพร้อมในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 6 ทักษะ มีทักษะการใส่สายยางให้อาหารทางจมูกถึงกระเพาะอาหาร นักศึกษามีระดับของการปฏิบัติที่ดีที่สุด คืออยู่ในระดับคะแนน 4 คิดเป็นร้อยละ 87.5 ส่วนทักษะอีก 5 ทักษะ นักศึกษาสามารถปฏิบัติอยู่ในระดับคะแนน 3 ซึ่งถ้าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ทักษะพบว่า นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 67.81) สามารถปฏิบัติทักษะโดยรวมอยู่ในระดับ 3 (คะแนน 3.16) ส่วนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ พบว่านักศึกษาต้องการเพิ่มเวลาในการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการมากที่สุด (ร้อยละ 53) รองลงมา เป็นรูปแบบในการเตรียมความพร้อมควรเป็นการจำลองสถานการณ์จริงที่นักศึกษาต้องนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติและควรให้สื่อในการจัดการเรียนการสอน (ร้อยละ 28 และร้อยละ 15 ตามลำดับ)

คำสำคัญ : ความพร้อมในการฝึกปฏิบัติ, การพยาบาลเบื้องต้น, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This descriptive research aimed to explore the readiness to practice in the fundamental of nursing practicum among nursing students at Faculty of Nursing Buriram Rajabhat University, Semester 2nd, Academic Year 2019. 32 participants of Bachelor of Nursing Science students, who had placements in Fundamental of Nursing Practicum were selected by purposive sampling. The research instruments: (1) the personal information form; (2) the readiness in fundamental's knowledge assessment form; (3) the readiness in nursing skills assessment form; and (4) comments, suggestions on the preparation model before practicing, which were open-ended questions. The data was analyzed by using descriptive statistics and content analysis.

The findings reveal that they prepared reading (73%) and followed by video media viewing and practicing in nursing laboratory room (15% and 12%). The assessment of the readiness of 6 nursing skills; the nasogastric tube intubation skills were the best level (level 4, 87.5% respectively) while the other 5 skills were able to perform on level 3, if average of 6 skills; found that almost students (67.81%) were able to practice overall skills at level 3 (Score 3.16). This study has the following recommendations; the students wanted to increase period of time to practicing in the laboratory room (53%), which should be a simulation and should use media in teaching and learning (28% and 15%, respectively).

Keywords : Readiness, Fundamentals of Nursing Practicum, Nursing Student

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้น เป็นการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลวิชาแรก มีจุดมุ่งหมายรายวิชาเพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับหลักการพยาบาลเบื้องต้นไปปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงโดยใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อตอบสนองของความต้องการของผู้รับบริการเบื้องต้นอย่างเห็นของค์รวมภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์ในภาพพัฒนารายวิชานี้ในหลักสูตรนอกจากให้นักศึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับหลักการพยาบาลเบื้องต้นมาปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงแล้ว นักศึกษายังสามารถไปปฏิบัติงานตลอดช่วงชีวิตของการเป็นพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งถือเป็นรายวิชาในหมวดวิชาชีพแรกที่จัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งในการปฏิบัติการพยาบาล นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบชีวิตผู้ป่วยในสถานการณ์จริงควบคู่กันไป ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดที่อาจจะส่งผลทั้งต่อร่างกายและจิตใจของนักศึกษาจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากการเรียนในห้องปฏิบัติการพยาบาล การที่ต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยและความทุกข์ทรมานของผู้รับ ญาติที่คอยเฝ้าดูแลผู้ป่วย ที่มีบุคลากรสุขภาพที่มีความหลากหลาย ซึ่งนอกจากนักศึกษาจะต้องมีความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องแล้ว นักศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถ ความชำนาญ มีเจตคติที่ดี และมี

คุณธรรมจริยธรรมในการให้การพยาบาล ทั้งนี้เพื่อคุณภาพในการให้การพยาบาล (พันทิพย์ จอมศรี และคณะ, 2553)

นักศึกษาพยาบาล ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง องค์ประกอบหนึ่งในฐานะผู้เรียน จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลเอง ประกอบกับการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาต้องกระทำกับมนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีความพร้อมที่จะฝึกปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้นในด้านต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ความพร้อมด้านความรู้ในเนื้อหาการพยาบาลพื้นฐาน ความพร้อมในการทำงานเป็นกลุ่ม ความพร้อมในการศึกษาค้นคว้าตนเอง และความพร้อมด้านเจตคติต่อการปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้น ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญก่อนที่นักศึกษาจะฝึกปฏิบัติจริง จะช่วยเอื้ออำนวยให้การฝึกปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาได้ หากนักศึกษาไม่มีความพร้อมจะทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ตามมาได้ (ศิริจิตร จันทร และธัญลักษณ์ บรรลิจิตกุล, 2555) จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการฝึกปฏิบัติในด้านต่างๆ ที่สำคัญอันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเอื้ออำนวยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาได้

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบรายวิชาจึงเห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาเพิ่มขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น จึงได้จัดรูปแบบการเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย การประชุมนิเทศรายวิชา การเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหารายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น โดยการสรุปความรู้รวบยอดเนื้อหาวิชา การเตรียมความพร้อมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลโดยการฝึกปฏิบัติทักษะที่จำเป็น 6 ทักษะ ในห้องปฏิบัติการพยาบาลผ่านการสาธิตและสาธิตย้อนกลับ การให้คำปรึกษาหารือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาที่อาจพบจากการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย รวมทั้งสอบถามข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นวิธีการเตรียมความพร้อม ซึ่งจะช่วยเพิ่มความมั่นใจและความพร้อมของนักศึกษา อันจะเป็นปัจจัยเสริมให้การฝึกปฏิบัติการพยาบาลประสบความสำเร็จได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นเรื่องรูปแบบการเตรียมความพร้อมจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้น และรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมในด้านความรู้รายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น ด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล และข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกัน คือเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 จำนวนทั้งหมด 32 คน โดยกำหนดคุณสมบัติในการเข้าร่วมวิจัย (Inclusion criteria) ดังนี้

1. ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเบื้องต้น ปีการศึกษา 2/ 2562
2. ต้องผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น
3. มีความสมัครใจและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

และมีเกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion criteria) คือ ขาดคุณสมบัติจากการเข้าร่วมการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ เกรดวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัย และเกรดเฉลี่ย (GPA)

2. แบบประเมินความพร้อมในด้านความรู้รายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการเตรียมความพร้อมในการหาความรู้ นำเสนอด้วยคำร้อยละ

3. แบบประเมินความพร้อมในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล เป็นแบบประเมินการปฏิบัติทักษะการพยาบาลในเหตุการณ์ที่จำเป็นในรายวิชาจำนวน 6 ทักษะ ได้แก่ การทำแผล การใส่สายยางให้อาหารทางจมูกถึงกระเพาะอาหาร การดูดเสมหะผ่านทางท่อช่วยหายใจ การใส่สายสวนบัสสวาระชนิดค้ำสาย การฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำด้วยวิธีการฉีดผ่านข้อต่อฉีดยาให้น้ำเกลือ และการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ ทำการประเมินนักศึกษาโดยอาจารย์ผู้รวมนิเทศในขณะที่นักศึกษาสาธิตย้อนกลับทักษะดังกล่าวในห้องปฏิบัติการพยาบาล โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม (Bloom et al, 1956, บุญชม ศรีสะอาด, 2536). โดยประเมินด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีรายละเอียดดังนี้คือ

5 = ปฏิบัติขั้นต้นตามรายการพฤติกรรมของทักษะนั้นๆ ได้ถูกต้องแบบอัตโนมัติอย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) โดยไม่ต้องให้คำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน

4 = ปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมของทักษะนั้นๆ ได้ถูกต้องโดยฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่ว (Articulation) โดยไม่ต้องให้คำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน

3 = ปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมของทักษะนั้นๆ ได้ถูกต้องแม่นยำด้วยตนเอง (Precision) โดยไม่ต้องให้คำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน

2 = ปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมของทักษะนั้นๆ ได้ถูกต้องภายใต้การควบคุม (Manipulation) โดยพยายามฝึกฝนด้วยตนเอง และทำซ้ำหลายครั้งตามคำแนะนำ กำกับของอาจารย์ผู้สอน (ทำตามขั้นตอนด้วยตนเอง)

1 = ปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมของทักษะนั้นๆ ได้ถูกต้องภายใต้การเลียนแบบ (Imitation) ที่มีการกำกับอย่างใกล้ชิดจากอาจารย์ผู้สอน (ทำที่ละขั้นตอนตามอาจารย์ผู้สอนได้ถูกต้อง) นำเสนอด้วยความมั่นใจและร้อยละ

4. ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงโดยเป็นคำถามปลายเปิด นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ตัวอย่างคำถาม เช่น รูปแบบที่ท่านต้องการในการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติ ท่านรู้สึกอย่างไรเมื่อต้องขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม นำเสนอด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและแสดงคำร้อยละ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยขออนุญาตทำวิจัยโดยแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วิทยากรคนบด หัวหน้าสาขาวิชา อาจารย์ผู้รวมนิเทศในรายวิชา เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัย

2. ผู้วิจัยพิจารณาขอยกเว้นการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เนื่องจากเป็นโครงการวิจัย การเรียนการสอนที่ดำเนินการในมหาวิทยาลัย ที่เข้าเกณฑ์การพิจารณาโครงการวิจัยที่สามารถได้รับการ ยกเว้นการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. ผู้วิจัยขอพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัย เปิดโอกาสให้ซักถามในข้อ สงสัยและสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย เมื่อนักศึกษาไม่มีข้อขัดข้องใจและ ยินดีเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงให้นักศึกษาลงชื่อในแบบแสดงความยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็ม ใจ จากนั้นผู้วิจัยจึงนัดหมายเพื่อการเก็บข้อมูลต่อไป

4. ประสานกับอาจารย์ผู้ร่วมนิเทศในการเข้าร่วมกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อน การฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง รวมทั้งชี้แจงเครื่องมือ เกณฑ์การให้คะแนนในแบบประเมิน ความพร้อมในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลทั้ง 6 ทักษะ

5. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบถ้วนสมบูรณ์

6. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และอภิปรายผล

6. ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 94) ได้เกรดรายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น B มาก ที่สุด (ร้อยละ 71.8) น้อยที่สุดคือ C⁻ (ร้อยละ 9.3) เกรดเฉลี่ยรวม (GPA) อยู่ระหว่าง 2.50 - 2.99 มากที่สุด (ร้อยละ 62.5) น้อยที่สุด อยู่ระหว่าง 3.50 - 4.00 (ร้อยละ 9.3)

ส่วนที่ 2 การประเมินความพร้อมในด้านความรู้รายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น

การประเมินความพร้อมด้านความรู้ นักศึกษาใช้วิธีการอ่านหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 73) รองลงมา คือ การดูสื่อวีดิทัศน์ และการฝึกปฏิบัติการพยาบาลใน/ นอกห้องปฏิบัติการ ร้อยละ 15 และร้อยละ 12 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การประเมินความพร้อมในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล

การประเมินความพร้อมในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล โดยนักศึกษาทุกคนต้องปฏิบัติครบ ทุกทักษะ สามารถแสดงระดับคะแนนที่นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้เป็นส่วนมาที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความพร้อมในด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล

ลำดับ	รายการทักษะการปฏิบัติการพยาบาล	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
1	การทำแผล	3	22	68.75
2	การใส่สายยางให้อาหารทางจมูกถึงกระเพาะอาหาร	4	28	87.5
3	การดูดเสมหะผ่านทางท่อช่วยหายใจ	3	25	78.13
4	การใส่สายสวนปัสสาวะชนิดคางสาย	3	17	53.13
5	การฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำด้วยวิธีการฉีดยาชนิด ฉีดยาให้หน้าแก๊ส	3	20	62.5
6	การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ	3	18	56.25
เฉลี่ย		3.16	21.67	67.81

จากตารางจะเห็นได้ว่าทักษะการใส่สายยางให้อาหารทางจมูกถึงกระเพาะอาหาร นักศึกษามีระดับของการปฏิบัติที่ดีที่สุด คืออยู่ในระดับคะแนน 4 คิดเป็นร้อยละ 87.5 ส่วนทักษะอีก 5 ทักษะ นักศึกษาสามารถปฏิบัติอยู่ในระดับคะแนน 3 โดยนักศึกษามีการปฏิบัติทักษะการดูดเสมหะผ่านทางท่อช่วยหายใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.13 น้อยที่สุดคือ ทักษะการใส่สายสวนปัสสาวะชนิดค้างสาย คิดเป็นร้อยละ 53.13 ซึ่งถ้านเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ทักษะพบว่า นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 67.81) สามารถปฏิบัติทักษะโดยรวมอยู่ในระดับ 3 (คะแนน 3.16)

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณจริง

สำหรับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ พบว่านักศึกษาต้องการเพิ่มเวลาในการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการมากที่สุด (ร้อยละ 53) รองลงมา เป็นวิธีการในการเตรียมความพร้อมควรเป็นการจำลองสถานการณ์จริงที่นักศึกษาต้องนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติและควรใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 28 และร้อยละ 15 ตามลำดับ) รวมทั้งให้เพิ่มเติมการเขียนประวัติของผู้ป่วยนำสู่การเขียนเป็นกระบวนการพยาบาล เพื่อให้การนำสู่การปฏิบัติที่เสมือนจริงมากที่สุด

7. การอภิปรายผล

การประเมินความพร้อมในด้านความรู้รายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น

ผลการวิจัยการประเมินความพร้อมด้านความรู้พบว่า นักศึกษาใช้วิธีการอ่านหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 73) รองลงมา คือ การดูสื่อวีดิทัศน์ และการฝึกปฏิบัติการพยาบาลใน/ นอกห้องปฏิบัติการ ร้อยละ 15 และร้อยละ 12 ตามลำดับ สอดคล้องผลการเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่มีเกรดเฉลี่ยรวม (GPA) อยู่ระหว่าง 2.50 - 2.99 มากที่สุด (ร้อยละ 62.5) น้อยที่สุด อยู่ระหว่าง 3.50 - 4.00 (ร้อยละ 9.3) และผลการเรียนในรายวิชาการพยาบาลเบื้องต้นส่วนมากอยู่ในระดับเกรด B มากที่สุด (ร้อยละ 71.8) เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการเรียนอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จึงทำให้นักศึกษายังมีการทบทวนเนื้อหาในรายวิชาโดยการอ่านหนังสือเพื่อทบทวนเนื้อหาพร้อมกับการดูสื่อวีดิทัศน์และการฝึกปฏิบัติการพยาบาลใน/ นอกห้องปฏิบัติการควบคู่ไปด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความมั่นใจและความพร้อมในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริงมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของศิริจิตร์ จันทร และรัชฎ์กษณ นรวรจิตกุล (2555) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการเตรียมความพร้อมโดยการอ่านหนังสือ ทบทวนเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง และฝึกปฏิบัติการพยาบาลควบคู่กันไปเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ซึ่งการสรุปเนื้อหาหรือทบทวนรายวิชาในช่วงปฐมนิเทศให้กับนักศึกษาจะเป็นส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การจัดการปฐมนิเทศแนะนำรายวิชา และการบรรยายสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาการพยาบาลเบื้องต้นมีเนื้อหาค่อนข้างมากและเป็นรายวิชาแรกของ การฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย ดังนั้นการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์หรือสถานการณ์เสมือนจริง รวมทั้งสถานที่และอุปกรณ์ที่เสมือนจริง จะทำให้นักศึกษาเกิดกระบวนทัศน์การเรียนรู้ที่ชัดเจนเป็นขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติจริงมากยิ่งขึ้น (พลทรัพย์ ดาภเจียม, 2562)

การประเมินความพร้อมในด้านความรู้รายวิชาการพยาบาลเบื้องต้น

ผลการศึกษา พบว่า ทักษะการใส่สายยางให้อาหารทางจมูกถึงกระเพาะอาหาร นักศึกษามีระดับของการปฏิบัติที่ดีที่สุด คืออยู่ในระดับคะแนน 4 คิดเป็นร้อยละ 87.5 เนื่องจากเป็นทักษะที่มีขั้นตอนการปฏิบัติไม่ซับซ้อนเมื่อเทียบกับหัตถการอื่นๆ ส่วนทักษะอีก 5 ทักษะ นักศึกษาสามารถปฏิบัติอยู่ในระดับคะแนน 3 โดยนักศึกษสามารถปฏิบัติทักษะการดูดเสมหะผ่านทางท่อช่วยหายใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.13 น้อยที่สุดคือ ทักษะการใส่สายสวนปัสสาวะชนิดค้างสาย คิดเป็นร้อยละ 53.13 เนื่องจากเป็นหัตถการที่มีทักษะและขั้นตอนในการปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งถ้าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ทักษะพบว่า นักศึกษาส่วนมาก (ร้อยละ 67.81) สามารถปฏิบัติทักษะโดยรวมอยู่ในระดับ 3 (คะแนน 3.16) คือ ปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมของทักษะนั้นๆ ได้ถูกต้องแม่นยำด้วยตนเอง (Precision) โดยไม่ต้องให้คำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน ซึ่งการจะให้นักศึกษสามารถปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลทั้งกล่าวได้อัตโนมัติอย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) นักศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติทั้งในและนอกห้องปฏิบัติการพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีสื่อวิดีโอทัศน์ออนไลน์ อันจะสามารถเรียกความสนใจจากนักศึกษาและเกิดการเรียนรู้ได้ดี และดึงดูดให้อยากติดตามเรียนรู้และทำกิจกรรมหรือปฏิบัติตาม นักศึกษสามารถหาค้นหาเนื้อหาได้ตลอดเวลาตามความสนใจ และเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา โดยใช้การถ่ายทอดเนื้อหา สื่อดิจิทัลต่างๆ ผ่านทางคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ ซึ่งจะสามารถสร้างความพอใจให้ผู้เรียนและทำให้อายุการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้นักศึกษาอยากเรียนร่วมด้วย (Decelle, 2016) ทั้งนี้ รูปแบบการเตรียมความพร้อมที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ มีการประเมินทั้งความรู้และทักษะการปฏิบัติก่อนและหลังการเตรียมความพร้อม จะช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติมากยิ่งขึ้น (พุทธพรชัย ลาภเจียม, 2562)

ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อวิธีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณจริง

สำหรับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ พบว่านักศึกษาต้องการเพิ่มเวลาในการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการมากที่สุด (ร้อยละ 53) รองลงมา เป็นรูปแบบในการเตรียมความพร้อมควรเป็นการจำลองสถานการณ์จริงที่นักศึกษาต้องนำไปใช้ในการฝึกปฏิบัติและควรใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 28 และร้อยละ 15 ตามลำดับ) ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถใช้สื่อในการศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนได้ รวมทั้งให้เพิ่มเติมการเขียนประวัติของผู้ป่วยนำสู่การเขียนเป็นกระบวนการพยาบาล เพื่อให้การนำสู่การปฏิบัติที่เสมือนจริงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับชติญาณ ศรีเกษศิริ, ศาราจวรรณ รองเมือง และรุ่งนภา จันทร์วา (2562) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์เพื่อให้นักศึกษามีทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน จะต้องใช้ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ที่หลากหลายควบคู่กันไป โดยมุ่งเน้นกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การส่งเสริมสมรรถนะวิชาชีพ และการพัฒนาเขียนทั้งด้านจิตใจ ร่างกายและสติปัญญา ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเป็นผู้นำ ซึ่งประกอบไปด้วย การคิดต่อสืบสาร การตัดสินใจ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าใจวัฒนธรรมที่ต่างกันและการใช้เทคโนโลยี รวมถึงมีคุณธรรม จริยธรรมในการให้การพยาบาลส่งผลให้เป็นพยาบาลที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลของเกรดเฉลี่ยรวม (GPA) ของนักศึกษา กับทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อนำสู่การจับรูปแบบหรือวิธีการเตรียมความพร้อมที่มีความเหมาะสมเฉพาะของนักศึกษาแต่ละบุคคล อันจะส่งผลต่อความพร้อมและความมั่นใจของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลได้เหมาะสม สำหรับการดำเนินการเตรียมความพร้อมของรายวิชาการปฏิบัติการพยาบาลอื่นๆ ในหลักสูตร ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการหรือรูปแบบการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยทั้งในชั้นนี้เดียวกัน และชั้นปีที่แตกต่างกัน รวมทั้งสอบถามความต้องการจากแหล่งฝึก ผู้ป่วยและญาติ เพื่อการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมกับลักษณะของนักศึกษาต่อไป

9. รายการอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2536). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- พันทิพย์ จอมศรี และคณะ. (2553). การรับรู้เกี่ยวกับหลักการพยาบาลของพยาบาลในประเทศไทย. *วารสารสภาการพยาบาล*. 25(1), 27-37.
- พุดทรัพย์ ลากเจียม. (2562). ผลของการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานต่อความรู้และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่. *ราชวงดิสสาร*. 9(2), 42-54.
- ศิริจิตร จันทร์ และธัญลักษณ์ บรรดิชิตกุล. (2555). ความพร้อมในการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. *วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย*. 5(1), 32-45.
- อติญาณ์ ศรีเกษกริน, ตราจวรรณ ร่องเมือง และรุ่งนภา จันทร์. (2562). การศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21: สมรรถนะและบทบาทของอาจารย์พยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 20(1), 12-20.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Taxonomy of Education Objective, Handbook*. New York : David Mckay.
- Decelle., G. (2016). Andragogy: A fundamental principle of online education for nursing. *J Best Pract Health Prof Divers*. 2016; 9(2), 1263-1273.